

UCHWAŁA NR XLIV/831/17

RADY MIASTA KATOWICE

z dnia 22 czerwca 2017 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za 2016 rok.

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a) oraz art. 92 ust.2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2016 r., poz. 814 z późn. zm.)

**Rada Miasta Katowice
uchwała:**

§1. Przyjąć sprawozdanie z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za 2016 rok, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta
Katowice

Krystyna Siejna

KATOWICE
dla odmiany

Załącznik do Uchwały Nr XLIV/831/17
Rady Miasta Katowice
z dnia 22 czerwca 2017 r.

**SPRAWOZDANIE Z EFEKTÓW PRACY
ORGANIZATORA RODZINNEJ PIECZY
ZASTĘPCZEJ za 2016 rok**

SPIS TREŚCI

I. Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w 2016 r. w Katowicach	3
II. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza	9
III. Koszt realizacji zadań organizatora pieczy zastępczej w 2016 r.	11
IV. Podsumowanie	11

I. Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w 2016 r. w Katowicach

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona na podstawie art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697) przez starostę jednostka organizacyjna powiatu, wykonująca zadania systemu pieczy zastępczej.

Z dniem 1 stycznia 2012 r. Zarządzeniem nr 621/2011 z dnia 13 grudnia 2011 r. Prezydent Miasta Katowice wyznaczył Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Powyższe zarządzenie zostało zmienione Zarządzeniem nr 1343/2013 Prezydenta Miasta Katowice z dnia 25 stycznia 2013 r., które określiło zakres zadań Ośrodka jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2016 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach realizował następujące zadania wynikające z art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej

W okresie sprawozdawczym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach przy wsparciu Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta, przeprowadził kolejną edycję kampanii na rzecz rodzicielstwa zastępczego w Katowicach. Kampania miała na celu pozyskanie z grona mieszkańców Katowic kandydatów do pełnienia funkcji rodziców zastępczych. Dzięki wsparciu Księdza Arcybiskupa Metropolity Katowickiego, podjęto współpracę z katowickimi parafiami, w których odczytano ogłoszenia dotyczące pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze oraz rozwieszono plakaty i ulotki na przykościelnych tablicach informacyjnych. Przekazano do katowickich parafii 50 plakatów i 100 ulotek.

Materiały informacyjne (40 plakatów i 300 ulotek) rozpowszechniane były również za pośrednictwem Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta w różnych instytucjach i organizacjach działających na terenie miasta tj. przychodnie zdrowia, sanepid, żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja oraz wydziałach Urzędu Miasta Katowice.

W 2016 r. przeprowadzono również akcję promocyjną za pośrednictwem katowickich kin należących do Instytucji Filmowej „Silesia – Film”. Na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, w okresie od 11 listopada 2016 r. do 8 grudnia 2016 r. przeprowadzono emisję 30-sekundowego filmu promującego kampanię na rzecz rodzicielstwa zastępczego. Film był wyświetlany przed każdym seansem repertuarowym na wszystkich pięciu ekranach kin Kosmos, Rialto i Światowid. W trakcie 511 seansów, film reklamowy obejrzało łącznie 14 260 widzów.

Z prowadzonego w 2016 r. monitoringu efektywności prowadzonych form promocji wynika, że 105 osób zwróciło się telefonicznie lub osobiście do pracowników MOPS z pytaniami dotyczącymi rodzicielstwa zastępczego. Osoby powzięły informacje na ten temat ze strony internetowej MOPS, zobaczyły informacje w TV, otrzymały ulotkę lub widziały plakat. Bardzo dużo osób pozyskiwało informacje od innych osób, w tym innych rodzin zastępczych, kuratorów, pedagogów szkolnych, pracowników socjalnych, prawnika lub uzyskały je w instytucjach tj. Sąd, PCPR, szkoła. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2016 r. stale dostępna była informacja dotycząca warunków, jakie należy spełnić, aby ubiegać się o ustanowienie rodziny zastępczą. Ponadto osoby odwiedzające stronę internetową Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, mogły uzyskać podstawową wiedzę odnośnie procesu kwalifikacyjnego kandydatów na rodziny zastępcze, rodzajów rodzin zastępczych oraz świadczeń na rzecz rodzin zastępczych i dzieci w tych rodzinach umieszczonych.

Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, umieszczał na stronie internetowej informacje dotyczące grupy wsparcia dla spokrewnionych rodzin zastępczych, szkoleń dla nowo ustanawianych spokrewnionych rodzin zastępczych oraz szkoleń grupowych dla zawodowych, niezawodowych i spokrewnionych rodzin zastępczych. Ogółem, w okresie sprawozdawczym odnotowano 192 odsłony strony internetowej.

2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej

Proces kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej polega w pierwszej kolejności na ocenie spełnianiu ustawowych warunków, określonych szczegółowo w art. 42 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, co zostało potwierdzone w formie analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej sporządzanej przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Po uzyskaniu zaświadczenia lekarskiego o zdolności do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, przeprowadzeniu badań pedagogiczno-psychologicznych i uzyskaniu pozytywnej opinii, kandydaci kierowani są na szkolenie.

Liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	95 osób
Liczba rodzin do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	69
Liczba rodzin pozytywnie zaopiniowanych	21
Liczba rodzin negatywnie zaopiniowanych	41
Liczba rodzin, które zrezygnowały z procedury kwalifikacyjnej	7

Łącznie w okresie sprawozdawczym zaopiniowano 62 rodziny, a 7 rodzin zrezygnowało jeszcze przed procesem opiniowania. Wydano 21 opinii pozytywnych i 41 opinii negatywnych, z uwagi na niespełnianie przez kandydatów wymienionych powyżej warunków ustawowych niezbędnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Tym samym, osoby te nie zostały skierowane na szkolenie.

Na 41 wydanych opiniach negatywnych, sąd zawiązał 11 rodzin zastępczych, kierując się w szczególności: wcześniejszym pobytem dziecka pod opieką kandydatów lub stopniem pokrewieństwa. W kilku przypadkach kandydaci zostali zawiązani rodziną zastępczą czasowo z uwagi na konieczność zabezpieczenia dzieci i wdrożenia oddziaływań mających na celu udzielenie wsparcia rodzicom naturalnym, dzięki którym będą mogli ponownie przejąć opiekę nad dziećmi. Niektóre rodziny zastępcze zostały zawiązane czasowo, ponieważ zobowiązane były przez sąd do ukończenia szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze.

W 2016 r. jedna rodzina kandydowała do roli zawodowej rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego, ponadto na wniosek kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej wydano 4 zaświadczenia kwalifikacyjne.

3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

W 2016 r. zostało przeprowadzone szkolenie dla kandydatów i nowoustanawianych rodzin zastępczych. Dla kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione, szkolenie prowadzone było przez pracowników Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. W okresie sprawozdawczym odbyły się dwa cykle szkolenia. Każdy obejmował 10 spotkań organizowanych raz w tygodniu. Cykle szkoleń realizowane były w okresie od marca do maja 2016 r. oraz od września do listopada 2016 r. W edycji wiosennej szkolenia odbyło się 1 dodatkowe spotkanie konsultacyjne. Szkolenia dla kandydatów na niezawodową rodzinę zastępczą przeprowadzone zostało przez Stowarzyszenie na Rzecz Rodzin i Zastępczego Rodzicielstwa „Nowy Dom” z Siemianowic Śląskich, posiadające stosowne uprawnienia w tym zakresie.

Organizator szkolenia	Kandydaci na rodziny zastępcze spokrewnione	Kandydaci na rodziny zastępcze niezawodowe
Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej MOPS	24	0
Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa „Nowy Dom”	0	12

4. Zapewnienie badań psychologicznych osobom pełniącym funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej, o których mowa w art. 46 ust. 3 ustawy

W 2016 r. badania psychologiczne niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych były prowadzone przez psychologów zatrudnionych w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Na podstawie badań psychologicznych dla osób pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej wykonywanych raz na dwa lata, sporządzana była opinia określająca predyspozycje i motywacje rodziców zastępczych do dalszego pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej.

Liczba opinii dotyczących predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej	53
Liczba osób, którym wykonano badania predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej	87

5. Zapewnianie rodzinom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

W okresie sprawozdawczym przeprowadzone zostały szkolenia dla spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, poświęcone tematyce:

- „Tożsamość dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej – podtrzymywanie relacji z rodzina naturalną” (przeszkolono jedną grupę rodziców zastępczych),
- „ABC umiejętności wychowawczych” (przeszkolono 2 grupy rodziców zastępczych),
- „ABC umiejętności wychowawczych – konsekwencja w praktyce” jako kontynuacja poprzedniego szkolenia (przeszkolono jedną grupę rodziców zastępczych).

Celem szkoleń było rozwijanie i wzmacnianie umiejętności wychowawczych rodziców zastępczych, poprzez przekazanie wiedzy na temat stosowanych metod wychowawczych i ich skutków dla rozwoju dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, wzbogacenie wiedzy uczestników na temat wpływu rodziny zastępczej na kształtowanie obrazu rodziców naturalnych dziecka oraz znaczenia podtrzymywania relacji rodziny zastępczej z rodziną naturalną dziecka, jak również praktyczne wzmacnianie umiejętności wychowawczych rodziców zastępczych, w oparciu o konsekwencję i stosowanie adekwatnych metod wychowawczych.

Szkolenia dały możliwość podnoszenia kwalifikacji i kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych. Realizowane były przez kadrę merytoryczną Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.

Liczba przeszkolonych grup rodzin zastępczych	4
Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach grupowych	38
Liczba godzin szkoleń grupowych	19

W okresie sprawozdawczym jedna zawodowa rodzina zastępcza rozpoczęła uczestnictwo w zewnętrznym programie Weekendowa Szkoła Rodzica, organizowanym przez Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom.

6. Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych

W 2016 r. 7 rodzin pełniło funkcję rodziny pomocowej. Łącznie w rodzinach pomocowych umieszczono czasowo 17 dzieci – na okres urlopu lub zwolnienia lekarskiego zawodowej rodziny zastępczej.

Osoby i rodziny, które postanowieniem sądu rodzinnego zostały ustanowione rodziną zastępczą, obejmuje się wsparciem i pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2016 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach zatrudniał 24 koordynatorów, którzy współpracowali z 351 rodzinami zastępczymi spokrewnionymi i niezawodowymi, 15 usamodzielnianymi wychowankami oraz 11 rodzinami zawodowymi.

Do najważniejszych zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należą w szczególności:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- 4) zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.

W 2016 r. spotkania grupy wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych były prowadzone przez psychologa i pedagoga Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Grupa wsparcia dawała możliwość dalszego rozwoju nabytych podczas szkoleń kompetencji oraz dzielenia się swoim doświadczeniem, związanym z rodzicielstwem zastępczym. Podejmowane podczas spotkań zagadnienia wynikały z bieżących przeżyć uczestników i codziennych wydarzeń wychowawczych, które wzbogacano o treści służące podniesieniu kwalifikacji oraz rozwojowi osobistemu spokrewnionych rodzin zastępczych. W okresie sprawozdawczym odbyło się 10 spotkań grupowych.

Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych niezawodowych prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa „Nowy Dom” z Siemianowic Śląskich liczyła 7 osób. Spotkania odbywały się raz w miesiącu po 3 godziny. Głównym celem było uzyskiwanie i dzielenie się wsparciem w pełnieniu funkcji rodzica zastępczego, doskonalenie umiejętności wychowawczych radzenia sobie z emocjami, w sytuacjach napięcia, inicjowania i wzmocnienia pozytywnych zmian w systemie rodzinnym, zapobieganie wyczerpaniu i wypaleniu oraz wypracowanie wspólnych rozwiązań problemów opiekuńczo-wychowawczych.

Organizowanie grupy wsparcia dawało możliwość rozwijania i utrwalania nabytych kompetencji oraz dzielenia się swoim doświadczeniem związanym z zastępczym rodzicielstwem. Podejmowane w czasie spotkań zagadnienia wynikały z bieżących doświadczeń uczestników, które były wzbogacane o treści służące podniesieniu kwalifikacji oraz rozwojowi osobistemu.

7. Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy

W 2016 r. pomimo informacji o możliwości uzyskania pomocy wolontariuszy, żadna rodzina zastępcza nie zgłosiła zapotrzebowania na tego typu pomoc.

8. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi

Systematyczna współpraca ze szkołami, przedszkolami, ośrodkami pomocy społecznej i innymi placówkami ma na celu zgromadzenie informacji o sytuacji socjalno-bytowej, zdrowotnej, dydaktycznej dzieci, jak również sytuacji socjalno-bytowej rodziców naturalnych, władzy rodzicielskiej i alimentów, by na podstawie zgromadzonych dokumentów ocenić możliwość powrotu dzieci do rodziców naturalnych. Na podstawie zgromadzonych dokumentów są przygotowywane oceny rodziny zastępczej i oceny sytuacji dziecka, które są przekazywane do Sądu Rodzinnego.

W ramach pomocy zawodowym rodzinom zastępczym o charakterze pogotowia rodzinnego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej kontynuował współpracę z:

- Górnośląskim Centrum Zdrowia Dziecka ul. Medyków,
- Wojewódzkim Zespołem Ochrony Zdrowia Matki, Dziecka i Młodzieży ul. Powstańców,
- Specjalistyczną Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną ul. Sokolska,
- Specjalistyczną Poradnią Rodzinną ul. Okrzei,
- Centrum Opieki nad Dzieckiem Niepełnosprawnym ul. Ułańska,
- Ośrodkiem Rehabilitacyjno-Oświatowym Dziennego Pobytu Dla Dzieci Niepełnosprawnych ul. Radockiego,
- Ośrodkiem Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym ul. Gościnna,
- Niepublicznym Centrum Usług Medycznych Neuro-Med. ul. Łabędzia,
- Centrum Pediatrii i Onkologii w Chorzowie,
- Pracownią Diagnostyki i Terapii Zaburzeń Rozwojowych w Łędzinach,
- Regionalną Fundacją Niewidomych w Chorzowie,
- innymi placówkami służby zdrowia zarówno w Katowicach, jak i w miastach ościennych.

9. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

W 2016 r. poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych i usamodzielnianych wychowanków z terenu Katowic realizowane było przez Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, zatrudniający psychologów i pedagoga. W okresie sprawozdawczym poradnictwo specjalistyczne obejmowało diagnozowanie problemów rodzin zastępczych, ich zasobów i barier oraz udzielanie specjalistycznego wsparcia, pomocy psychologicznej i pedagogicznej. Poradnictwo specjalistyczne miało na celu wspieranie rodzin zastępczych w wypełnianiu powierzonej im funkcji, wzmocnienie poczucia ich odpowiedzialności za wychowywanie dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, adekwatne spostrzeganie swoich problemów oraz problemów dzieci, rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodzin zastępczych, podniesienie świadomości rodziny poprzez zwrócenie uwagi na indywidualne potrzeby jej członków. Rodzinom zastępczym udzielano również wsparcia w radzeniu sobie z pojawiającymi się kryzysami czy problemami. Z kolei poradnictwo specjalistyczne skierowane do młodzieży, miało na celu wzrost umiejętności planowania swojej przyszłości oraz naukę budowania celów życiowych, poprzez wykorzystanie własnych zasobów.

Liczba udzielonych porad psychologiczno – pedagogicznych	537
Liczba osób, które skorzystały z porad psychologiczno – pedagogicznych*	226

*rodzice zastępczy, dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych oraz usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych

10. Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego

Rodziny zastępcze, które zgłaszały potrzebę uzyskania pomocy prawnej, mogły skorzystać z porad prawnych udzielanych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Katowicach. W 2016 r. pomoc prawna w szczególności w zakresie prawa rodzinnego, została udzielona 57 rodzinom zastępczym.

11. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej

W okresie sprawozdawczym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach współpracował z Sądem Rodzinnym, informując o całokształcie sytuacji rodzinnej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz o sytuacji rodziny pochodzenia dziecka. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadzali oceny sytuacji dziecka nie rzadziej niż co 3 miesiące w przypadku dziecka do lat trzech i nie rzadziej niż co 6 miesięcy w przypadku pozostałych dzieci. Łączna liczba przeprowadzonych w 2016 r. ocen zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej wyniosła 791.

12. Prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę

Kandydaci zgłaszający gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej przechodzą proces kwalifikacyjny, który polega w pierwszej kolejności na ocenie spełniania warunków określonych w art. 42 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej wraz z psychologiem Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej na podstawie zebranych informacji, podczas wizyty w miejscu zamieszkania i przeprowadzonej z kandydatami rozmowy oraz po skompletowaniu niezbędnych dokumentów, sporządza diagnozę – ocenę sytuacji rodziny. Elementem procesu opiniowania kandydatów na rodziny zastępcze jest przeprowadzenie badań pedagogiczno - psychologicznych określających predyspozycje i motywację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Badania pedagogiczno - psychologiczne wykonywane są przez psychologów i pedagoga Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Po uzyskaniu pozytywnej opinii, kandydaci kierowani są na szkolenie na podstawie programu zatwierdzonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze objęte są wsparciem zarówno ze strony koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, jak i psychologów i pedagoga Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Natomiast rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, objęci są pomocą i wsparciem pracowników socjalnych Terenowych Punktów Pomocy Społecznej, asystentów rodziny Zespołu ds. Asysty Rodzinnej, poradnictwem specjalistycznym pracowników Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii.

13. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7 ustawy, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Stosowanie do art. 42 ust. 1 pkt 5b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom, których predyspozycje zostały potwierdzone opinią psychologa. W 2016 r. badania pedagogiczne i psychologiczne były prowadzone przez pedagoga i psychologów zatrudnionych w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Liczba opinii psychologiczno – pedagogicznych	57*
Liczba osób, którym wykonano badania psychologiczno – pedagogiczne	82**

*4 rodziny były badane w 2015 r. i na podstawie tych badań sporządzono opinie, a 1 rodzina otrzyma opinię w 2017 r., ponieważ badania wykonano z końcem 2016 r.

**4 osoby miały aktualne badania, wykonane w 2015 r.

Przeprowadzono badania psychologiczne i pedagogiczne 1 rodzinie ubiegającej się o pełnienie funkcji rodziny zawodowej. W przypadku 4 rodzin po raz kolejny na wniosek Sądu Rodzinnego sporządzono opinię wspólnie z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, jednak z uwagi na krótki czas, jaki upłynął od ostatnich badań psychologiczno – pedagogicznych, odstąpiono od ich przeprowadzania.

14. Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego

Rodzinom zastępczym, oferowana była praca socjalna, specjalistyczne poradnictwo, w tym prawne, psychologiczne i pedagogiczne w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej i Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii oraz w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej. Rodziny informowane były o działających organizacjach i stowarzyszeniach pozarządowych. Wszystkie zawodowe rodziny zastępcze objęte są pracą oddzielnie wyznaczonego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

15. Zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

Koordynatorzy mają możliwość podnoszenia swoich kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach, zespołach konsultacyjnych, superwizjach organizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz proponowanych przez podmioty zewnętrzne. Udział w szkoleniach podniósł kompetencję pracowników oraz pozwolił na wymianę doświadczeń zawodowych.

16. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy

Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, każdego roku, składa staroście i radzie powiatu coroczne sprawozdanie z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

17. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Do Ośrodka Adopcyjnego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Katowicach zgłoszono 35 dzieci z niezawodowych i spokrewnionych rodzin zastępczych, jednak żadne dziecko nie zostało zakwalifikowane do adopcji z powodu długotrwałego pobytu w rodzinie zastępczej oraz głębokich więzi, łączących dzieci z rodzinami zastępczymi. Ponadto do Ośrodka Adopcyjnego Przyjaciół Dzieci w Katowicach oraz Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego Filia w Sosnowcu zgłoszono 8 dzieci z zawodowych rodzin zastępczych, wszystkie dzieci zostały zakwalifikowane do adopcji.

18. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r., w przypadku pobytu w zawodowej rodzinie zastępczej jednocześnie więcej niż 3 dzieci, rodzina ma prawo do pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego i przy opiece nad dziećmi. W 2016 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach zatrudniał na podstawie umów zleceń 6 osób do pomocy zawodowym rodzinom zastępczym. Osoby te za wykonane usługi otrzymywały wynagrodzenie w kwocie 11,90 zł. brutto za każdą godzinę, a ich zadaniem było nie tylko krótkotrwałe sprawowanie opieki nad dziećmi (np. w czasie, gdy zawodowa rodzina zastępcza jest z dzieckiem na rehabilitacji lub u lekarza), ale także wyjście z dzieckiem na plac zabaw, wykonanie prania, sprzątanie mieszkania, drobne zakupy, prace pomocnicze itp. Na wynagrodzenia dla osób pomagających zawodowym rodzinom zastępczym w 2016 r. przeznaczono 37 214,28 zł.

II. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania rodziców, piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

1. Formy rodzinnej pieczy zastępczej - rodzina zastępcza:

- 1) **spokrewniona** – utworzona przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim będących wstępnymi (dziadkami, pradziadkami) lub rodzeństwem dziecka,
- 2) **niezawodowa** – utworzona przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim niebędących wstępnymi lub rodzeństwem dziecka ,
- 3) **zawodowa:**
 - a) **zawodowa** – opiekuje się dziećmi niewymagającymi specjalistycznych oddziaływań wychowawczych. W przypadku konieczności umieszczenia w rodzinie licznego rodzeństwa, liczba dzieci w rodzinie zastępczej może się zwiększyć.

- b) **pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** – umieszcza się tu nie więcej niż 3 dzieci na pobyt okresowy do czasu unormowania sytuacji życiowej dziecka, nie dłużej niż na 4 miesiące. W szczególnie uzasadnionych przypadkach pobyt dziecka może być przedłużony, jednak nie więcej niż o kolejne 4 miesiące lub do zakończenia sprawy o powrót dziecka do domu, o umieszczenie w rodzinie adopcyjnej lub w innych formach pieczy zastępczej.
- c) **specjalistyczna** – w tej rodzinie umieszcza się dzieci niedostosowane społecznie albo dzieci z różnymi dysfunkcjami, problemami zdrowotnymi, wymagającymi szczególnej opieki i pielęgnacji. W tej rodzinie może wychowywać się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci.

Na terenie miasta Katowice w 2016 r. funkcjonowały: 243 rodziny spokrewnione, 121 rodzin niezawodowych, 2 zawodowe rodziny zastępcze specjalistyczne, 4 rodziny zastępcze zawodowe, 5 pogotowia rodzinnych.

Liczba dzieci i liczba rodzin zastępczych w Katowicach w latach 2014-2016:

	2014	2015	2016
Liczba rodzin zastępczych	Ogółem narastająco 401	Ogółem narastająco 384	Ogółem narastająco 375
w tym:			
1. spokrewnione	267	251	243
2. niezawodowe, zawodowe	134	133	132
liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	568	537	519
w tym:			
1. spokrewnione	348	325	319
2. niezawodowe, zawodowe	220	212	200

2. Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonujące na terenie miasta Katowice.

Placówki opiekuńczo –wychowawcze:

- 1) Dom Dziecka "Tęcza", ul. Rybnicka 1, Oddział Domu Dziecka "Tęcza", ul. Kaszubska 16,
- 2) Dom Dziecka "Stanica", ul. Plebiscytowa 46,
- 3) Dom Dziecka "Zakątek", ul. Brynowska 70 A.

Placówki prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr św. Jadwigi w Katowicach:

- 1) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 1, ul. Leopolda 2/3,
- 2) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 2, ul. Leopolda 3/1,
- 3) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 3, ul. Leopolda 3/2.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniają całodobową opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej. Przygotowują dzieci do samodzielnego życia w społeczeństwie oraz prowadzą pracę z rodziną naturalną dziecka w celu umożliwienia powrotu dziecka do domu rodzinnego.

Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Katowice w latach 2014-2016 (wg stanu na dzień 31 grudnia):

	2014	2015	2016
Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie Katowic	207	193	185
Dzieci pochodzące z terenu Katowic, umieszczone w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych miast	27	24	15
Razem:	234	217	200

III. Koszt realizacji zadań organizatora pieczy zastępczej w 2016 r.

Rodzaj wydatku	Roczny koszt w zł
Świadczenia pieniężne dla rodzin zastępczych, w tym:	4 670 388,92
• jednorazowe świadczenie na pokrycie wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	18 349,00
• świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej	4 568 451,47
• dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	83 588,45
Dodatek wychowawczy dla dzieci w rodzinach zastępczych	1 683 772,58
Świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek	989 086,19
Koszty zakwaterowania i żywienia dzieci w zakładach opiekuńczo-leczniczych	217 559,00
Koszty wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych, rodzin pomocowych oraz osób do pomocy w gospodarstwie domowym (ze składkami pracodawcy)	563 129,65
Koszty szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, zleconych Stowarzyszeniu na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa „Nowy Dom”	7 600,00
Koszty funkcjonowania i obsługi Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach	1 486 575,04
Całkowity koszt realizacji zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za 2016 r.	9 618 111,38

IV. Podsumowanie.

W latach 2014-2016 zaobserwowano nieznaczny spadek liczby rodzin zastępczych oraz umieszczeń dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Katowice. Jest to związane z szeregiem działań zmierzających do zintensyfikowania pracy z rodziną biologiczną dziecka, mających na celu utrzymanie dziecka w tej rodzinie lub dążenie do powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Wzrasta świadomość kandydatów na rodziców zastępczych dotycząca opieki nad dziećmi, tym samym mniejsza liczba rodzin stara się o pełnienie tej funkcji. W 2016 r. w stosunku do 2015 r. wzrosła liczba wydanych negatywnych opinii, z uwagi na niespełnienie przez kandydatów warunków ustawowych niezbędnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W 2017 r. planowane jest prowadzenie działań promujących ideę rodzicielstwa zastępczego i zachęcających mieszkańców Katowic do podjęcia funkcji rodziny zastępczej.